

Ancak proje J. G. White ve Chester'i karşı karşıya getirdi. Nafia Nazırı Noradongiyen Chester projesinin kabul edilmemesini istiyordu. Ortaya çıkan çıkar çatışmalarına Amerika Başkanı Taft'da karışmış, **Chester'in temsilcisi J.P MORGAN İstanbul'a karargah kurmuşta.** Chester projesinin hayata geçmesiyle kendi çıkarlarının tehlikeye düşeceği endişesine kapılan Alman, İngiliz ve Fransız şirketleri kendi elçiliklerinin de verdiği destekle Chester'dan daha yoğun bir karşı kampanya başlatırlar.. Tam bu sırada Rusya'da Samsun ve Sivas hatlarının kendi sınırlarına fazlasıyla yakın olduğu gerekçesiyle projeye karşı çıkar.

1908 yılında başlayan ve tam anlamıyla Anadolu'nun yer altı kaynakları ve onun paylaşılması üzerine çıkan çatışmalar Birinci Dünya savaşıyla geçici olarak noktalanır. 1920 yılından sonra proje tekrar canlandırılmaya çalışılır, hatta Cumhuriyetin ilanından önce Chester ile sözleşme yapılır. Bu durum Lozan görüşmeleri sırasında Amerikan tarafını Türk tarafına yaklaştırır. Hatta Amerikan baş delegeşi Joseph G. Grew Türk tezine yakın bir konuşma yapar ve ortalık karışır. İngiltere ve Fransa tarafından Amerika ve Türkiye kınanır. Hatta tekrar Türkiye'ye savaş açılması gerektiği ileri sürülür.

Sonuçta Chester ile yapılan anlaşma iptal edilir. Ancak, Lozan görüşmeleri de sonuçlanmıştır.

Chester projesi bugünkü bakış açısıyla değerlendirildiğinde; bu projenin esasen demir yolundan daha ziyade doğal kaynaklarımızı ele geçirmek ve onları proje sahiplerinin arzu ettiği yerlere aktarmaktan ibaret olduğu görülmektedir. Nitekim o yıllarda Osmanlı egemenliği altındaki toprakların tamamının jeolojisi Amerika, İngiltere, Almanya ve Fransa tarafından bilinmektedir. Her ne kadar proje Amerikalılar açısından Musul petrollerine ulaşmak şeklinde özetlenmekteyse de ulaşılmak istenen bir diğer sonucun Türkiye'nin yer altı kaynaklarının neredeyse tamamının ele geçirmek olduğu açıktır. Nitekim Projenin Sivas'tan güney

doğu'ya doğru uzanan ana hat üzerindeki **Harput, Ergani, Diyarbakır** noktalan **TÜRKİYE'NİN VE DÜNYANIN EN ÖNEMLİ KROM VE TÜRKİYE'NİN EN ÖNEMLİ BAKIR VE PETROL YATAKLARIDIR. BU YATAKLAR CHESTER PROJESİNİN 40 KM LİK İMTİYAZ ŞERİDİ İÇİNDE KALMAKTA, YİNE BU İMTİYAZ SERİDİ İÇİNDE BULUNAN MADEN İLÇESİNDE 200 MİLYON TON YÜKSEK TENORLU BAKIR MADENİ İLE VAN GOLÜ CİVARINDAN ÇIKARILACAK MİLYARLARCA VARIL PETROL BU PROJE'NİN FİNANSMANINDA KULLANILACAKTIR. 100 MİLYON DOLAR MALİYETE KARŞIN 10 MİLYAR DOLAR KAR PROJENİN HEDEFLERİ ARASINDADIR.**

MISAK-I İKTİSADİ'NİN SAHİPLENDİĞİ İLK MADEN "KROM"

Osmanlı Devleti zamanında yabancı ve zimmi tebaya verilen krom ve diğer maden imtiyazları, Osmanlı ekonomisi aleyhine, sürekli istismar edilmiştir. Ancak, Ulusal Kurtuluş savaşının hemen ardından, henüz Cumhuriyet ilan edilmeden, 18 Şubat 1923 tarihinde İzmir'de toplanan "Türkiye İktisat Kongresi'nde uzun tartışmalar sonucunda Misak-ı İktisadi kabul edilmiştir. Ekonomi Andı anlamına gelen misakta ; Türk Ulusu, kan dökerek sahip olduğu ulusal bağımsızlık ilkesinden hiçbir biçimde fedakarlık yapmayacaktır. Bu bağımsızlık ilkesi içinde ekonomik kalkınma sağlanacaktır. Siyasal bağımsızlık gibi ekonomik bağımsızlık da esastır. Bu ilkedan hareketle 1933 yılına kadar düzensiz olarak ekonomik hayata karışan Devlet 1933 yılından sonra Planlı ekonomi dönemine girmiş, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planının uygulamaya konulmasını müteakip Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün yakın himaye ve direktifleriyle, 1935 yılında 2805 sayılı kanunla kurulan Etibank sayesinde ilk ele alınan madenlerimizden biri Elazığ kromları olmuştur.

ELAZIĞ KROMİTLERİ

1870 yılında Türkiye Jeolojisine ait incelemeler yapan Rus Jeolog, Çahaçef tarafından Elazığ yöresinde kromit varlığına değinilmiş ise de cevher varlığı 1915 yılında saptanmıştır. 1935 yılında Elazığ İlinin Maden ilçesine bağlı Alacakaya köyü yakınlarında ilk krom cevheri yatakları yörede yaşayan bir köylünün heybesine doldurup getirdiği madenin krom olduğunun anlaşılması ve köylünün yer tarifi üzerine Maden Yüksek Mühendisi Abdullah Hüsrev Guleman Bey tarafından bulunmuştur. 1936 yılında bölgedeki krom yataklarının işletilmesi ve krom cevheri olarak yurt dışına ihraç edilmesi amacıyla Alacakaya'da Şarkkromları T.A.Ş. kurulmuş ve **14 Mayıs 1936 tarihinde Elazığ kromları üzerine ilk kazma darbesi vurularak o yıl çıkarılan 30.000 ton roş kromit Alman Krupp firmasına satılmıştır.** Şark Kromları T.A.Ş. 1939 yılında Etibank Şarkkromları İşletmesi Müessesesi 'ne dönüştürülerek Etibank Genel Müdürlüğüne bağlanır.

EMPERYALİZMİN KAHREDEN YALANI

"Memleketinize hizmet ettik"

ÜÇ KÖPRÜ KROMİTLERİ

Fransız sermayeli "Fethiye Şirket-i Madeniyesi" adlı şirket Üçköprü kromitlerini tam 35 yıl işletmiş ve bu süreçte maden kirasını ödemediği gibi, 35 yıl süren faaliyetleri sonucu hiçbir zaman bilançosunda kar göstermediği için vergide ödememiş üstelik krom sahalarını da tahrip etmiştir.

"Krom madenlerini tahrip ettiği, devlete madenin kirasını ve vergisini vermediği iddialarıyla hakkında dava açılan şirket, İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesindeki 61/523 Esas No.lu dosyada bulunan savunmasında kendisini; "Firmamız 35 yıldır bu memleketi hizmet etmiş ancak, bir yıl yalnız 3.159.-lira kazanç sağlamıştır." Şeklinde savunuyordu .

8 Nisan 1964 tarihinde "Fethiye Şirket-i Madeniyesi" elindeki krom sahaları Etibank tarafından devir alındı.

"Memleketinize hizmet ettik" ve benzeri ifadeler aslında ulusumuzun pek de yabancı olmadığı bir aldatmacadan ibaretti. Ancak tarihten ders almasını bilmeyen uluslar bu aldatmacayı yutabilirdi. Biz yuttuk mu? ulusal kaynaklarımızı hiçbir bedel ödmeden yurt dışına çıkararak bu şirkete bir de bor madenleri hediye edildi. Bordaki sömürünün yeni adı **Uğın Kuhlman** olmuştu!!

AYDINLATILMAYI BEKLEYEN BİR FACİA İNGİLİZLERİN VERDİĞİ ROTA'DA TORPİLENEREK BATIRILAN REFAH GEMİSİ VE KROMLAR ŞEHİT 152 VATAN EVLADI

"1941 yılı başlarında Ankara'daki İngiliz Büyükelçisi, Sir Hugh Montgemery Knutbull Huggensen Türk ilgililerine "Almanlarla saldirmazlık paktı imzalamazsanız, denizaltılarınızı vereceğiz" dediği gibi, dört uçak filosunun hediye edileceğini de bildirmişti. Ancak durum İngilizlerin istediği gibi gelişmedi ve Türk Alman Dostluk Antlaşması 18 Haziran 1941 tarihinde Ankara'da imzalandı. Almanlar Rusya'ya yapılacak Barbarossa Harekatından önce güney yanını güven altına almak istiyorlardı. Barbarossa harekatının başladığı gün olan 22 Haziran 1941 günü Türkiye Cumhuriyeti de tarafsızlığını ilan etti. İngilizlerle uzun yazışmalardan sonra, tam bu sıralarda, bir Türk askeri kafilesinin Mısır'dan İngiltere'ye hareket edecek olan İngiliz konvoyuna yetişmek üzere yola çıkarılması kararlaştırılmıştı. İngilizler kafilenin ısrarla 25 Haziran'da Mısır'da Port Said'de hazır olmasını şart koştu...

Milli Savunma Bakanlığı (Bakan; Saffet Ankan), askeri kafilenin Mısır'a götürülmesi için Ulaştırma Bakanlığından (Bakan; Cevdet Kerim İncedayı) bir gemi kiralanarak hazırlanmasını istemişti. Refah gemisi ya da o günkü diliyle "**Refah Vapuru**" dikkat çekmeyeceği düşünülmesiyle bu görev için seçilmişti. **Refah gemisi Musevi bir yurttaşımıza ait daha çok adına şarkılar yapılan dünya savaş sanayiinin stratejik maddesi**

olan Türkiye'nin kromunu taşımakta kullanılan 5.000 tonluk bir yük gemisiydi. 1941 yılında İngilizlere Mısır yoluyla krom taşıyan bir şilepti. Türk kromu, 1942 yılına kadar İngiltere tarafından kapatılmıştı. Refah gemisine krom da yüklenmişti ancak sonra boşaltılmıştı. İngiltere'ye gönderilecek personelin, gemideki krom boşaltılarak gönderildiği basında yer almıştı. Bu konunun da tam açıklığa kavuşması gerekmektedir. Gemi Mısır'a krom getirmeğe hazırlanırken, almış olduğu bu yeni görev üzerine yüklenmiş olduğu kromu boşaltılmıştır. voks bu görevle birlikte krom yüklenmiş volcu ya da Milli Savunma Bakanlığı ilgililerinin uyarısıyla mı boşaltılmıştır?...

Geminin torpillenerek batırılması konusu üzerinde önemli durulması gereken bir başka nokta da, Refah gemisinin 23 Haziran 1941 günü hareketinden önce Ankara'daki İngiliz elçiliğinden gelen bir görevli tarafından gemi rotasının verilmesidir. Kaptan İzzet Dalgakıran planlanan rotayı değiştirerek, İngilizlerin vermiş olduğu rotayı planlamıştır."

NAZİ ALMANYASININ ÇELİK VE SİLAH DEVİ KRUPP'A SATILAN KROMLAR VE ALINAN SİLAHLAR

ikinci Dünya Savaşının başında Türkiye, 19 Ekim 1939 Ankara İttifakı ile İngiltere ve Fransa'yı desteklemekteydi. Bir yıl içinde iki ülke de Nazi Almanyası'ndan tarihlerinde görmedikleri bir dayak yediler. Türkiye'nin bu durum karşısında siyaseti değişmiş, Almanyaya daha sıcak bir tavır içerisine girmiştir. Hatta Başbakanımız Şükrü Saraçoğlu, 27 Ağustos 1942 günü, Almanyanın Ankara Büyükelçisi Von Pape'ne ; "Bir Türk olarak Rusya'nın yıkılmasını hararetle arzu ettiğimi, böyle bir fırsatın ancak bin yılda bir ele geçeceğini." bile söyler. Almanlara bu yıllarda satılan krom karşılığında silah ve altın alınmaktadır.

Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Sayın Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel' Nazi altınları ve Almanlara satılan krom

madenleri konusunda ABD tarafından hazırlanan bir rapor üzerine 4 Haziran 1998 tarihinde yaptığı ve 1940'lı yıllara ışık tutan basın açıklamasında ;

"ABD Dışişleri'nin hazırladığı 1997 Mayıs tarihli birinci raporda aleyhimize kullanılan iddialara verilen somut ve kuvvetli yanıt ve kanıtlarımız üzerine bu kez yayımlanan raporda Türkiye'deki Alman emvali ve Almanlara krom satışı gibi yeni iddiaların ileri sürüldüğü görülmektedir.

Bu iddiaların da, iyice incelenmeden dünya kamuoyunun bilgisine sunulduğu anlaşılmaktadır. Zira daha savaşın hemen akabinde, o zamanki **Dışişleri Bakanımız Numan Menemencioglu, 1939 Aralık ayında Londra'da yaptığı görüşmelerde, İngilizlere tüm krom istihsalimizi yirmi yıl boyunca ihrac etmeyi teklif etmiş**, fakat bu öneri İngiliz hükümeti tarafından kabul edilmeyerek, yalnızca iki yıllık bir sözleşme yapılmıştır. **1944 yılında müttefiklerin Almanlara krom satışı durdurmamızı talep etmeleri üzerine Menemencioglu bu gerçeği ve Almanya'ya 1943 yılında başlayan krom ihracatının İngilizlerin ön rızası çerçevesinde gerçekleştirildiğini** 1944 Nisan ayında kendilerine hatırlatmıştır. Raporu hazırlayan Amerikalı yetkililerin, İngiliz makamlarından, özellikle "Bank of England"dan aldıkları ve aleyhimize kullanabileceklerini sandıkları birtakım muğlak iddialara sarılırken, Türk-İngiliz krom ticareti görüşmeleri ile ilgili bilgileri de İngiliz makamlarından talep edeceklerini düşünmekteyiz." demektedir.

DORR RAPORU THORNBURG RAPORU BARKER RAPORU...

Çok partili hayata geçişle birlikte Türk siyasi hayatında yeni jargonlar türemiştir. Bu jargonlardan önemlileri Türkiye'nin "Küçük Amerika" yapılacağı, her mahallede bir "milyoner" yaratılacağı şeklindeydi. Hatta Celal Bayar, 20 Ekim 1957 tarihinde Taksim'de; "**Otuz yıl sonra Türkiye, küçük bir Amerika olacaktır.**" diyordu.

Bu sürecin sonucunu, 27 Mayıs'ta Milli birlik Komitesi üyesi kurmay subay Orhan Erkanlı; "Amerika cömert olduğu nispette hesaplı ve geleceğe ait planlı bir çalışma içinde olduğundan; malzeme, silah ve bilgiyle beraber, kendi askeri usullerini de Türkiye'ye getirdi. Bütün ikmal kaynaklarımızı elinde topladı. Tek satıcı, tek verici durumuna geldi." Şeklinde açıklayarak Türkiye'nin ABD'ye bağımlılığını çok çarpıcı bir biçimde vurgulamaktaydı.

Başlangıcı İkinci Dünya savaşının sonuna rastlayan bu sürecin başında ABD'nin Türkiye'ye yönelik görüşünü içeren, diğer taraftan da savaş sonrası Dünya düzeninde ABD'nin konumunu ve işlevini ve hatta etkinliğini belirleyen 1946 tarihli Thornburg Raporu'na göre; **Türkiye'nin ağır sanayi kurması gerekli değildir. Karabük Demir Çelik Fabrikası tasfiye edilmelidir. Yine Türkiye; uçak, makine, motor projelerini iptal etmeli, bu tür yatırımlara yönelmemelidir. Sanayi bırakılmalı, tarımla kalkınmaya yönelinmelidir. Demiryolları yerine karayolları yapılmalıdır. Tüm bunlar için gerekli sermaye ABD tarafından verilecektir.**

Thornburg Raporu Türkiye'nin sanayileşme sürecine rezerv koyan ilk rapor değildir. Esasen Atatürk döneminde de bu rapora benzer 1800 sayfalık "**Dorr Raporu**" hazırlanmıştır. Atatürk tarafından altındaki gerçek niyetler bilindiğinden çöpe atılan bu rapor. Atatürk'ün ölümünden ve Dünya Savaşının ardından Dorr'un Türkiye'ye gelmesiyle yeniden gündeme oturur. Dönemin hükümet yetkilileri, Atatürk'ün çöpe attığı raporu, Atatürk'e inat "**kutsal kitap**" olarak tanımlarlar.

Artık sahne Dünya Bankasıdır. Perde açılır "**Barker Raporu**" sahne alır. Sanayiye değil tarıma yönelmiştir.

Zaman Dorr, Thornburg, Barker raporlarının' lehine işler... Savaş yıllarında hazırlanan demir çelik, makine, elektrolitik bakır gibi projeleri içeren kalkınma planı terk edilerek

yeni plan hazırlanır. Yeni planda; Savaşın mağlupları Almanya ve Japonya'ya silah zoruyla dikte ettirilen "devlet girişimlerinin özel kesime devredileceği ve her alanın yabancı sermayeye açılacağı" şartları savaşın tarafı olmayan Türkiye tarafından gönüllü olarak benimsenmiş ve bu politika değişikliği ile **Marshall yardımına hak kazanılmıştır...Dün 'sanayiye bırakın tarımla kalkın' diyen Dorr'lar, Thornburg'lar, Barker'ler ve onların patronları, bugün tarımı da bu ülkeye çok görecekler; tütünümüze, pancarımıza... göz dikeceklerdir.**

Madencilik'in sanayileşmedeki göz ardı edilemez önemi karşısında; **DORR, THORNBURG ve BARKER... raporlarının temel niteliği, ULUSAL MADEN VARLIKLARIMIZA REZERV KOYAN MUHTEVİ-YATTA RAPORLAR OLMASIDIR.**

BATI'YA RAĞMEN FERROKROM SANAYİSİ KURMA ÇABALARI DÜŞÜLEN TUZAK, BUHARLAŞAN ULUSALKAYNAKLARIMIZ. KAZANANLARIN ANSİZ PECHINEY-COMPADET GRUP

Atatürk'ün endüstrileşme hedefi ve "Misak-ı İktisadi" nin Türk Madencilikine kazandırdığı ivme ve perspektif geçte olsa hayata geçirilme aşamasındadır, Kromit cevherinin ham olarak satılması Atatürk'ün kurduğunu Etibank tarafından pek de hoş bir durum olarak görülmez. Hemen kollar sıvanır. Ancak yol uzun ve çetrefillidir. Batı Türkiye'de madencilik'e dayalı bir endüstrinin kurulmasını istemez. Ayak dretir. Etibank tarafından ülke ekonomisine Antalya'da Ferrokrom üretecek Elektrometalurji tesisleri kazandırma çabalan, İtalyanların Fransızların elektrik malzemeleri üreten firmalarının yeni pazar, tatlı kar hayallerine toslar.

Etibank tarafından Antalya'da Elektrometalurji sanayiinin nüvesini teşkil edecek bir düşük karbonlu ferrokrom tesisi kurmak üzere 1957 yılında Uluslararası ihaleye çıkılır. İhale, Etibank tarafından Elken adlı

Norveç firması lisansı ile yapılmak üzere karara bağlanmak aşamasında iken, ihaleye o zamanki Hükümet tarafından müdahale edilir. Elkem lisansı ile yapılacak Ferrokrom fabrikası'na Elkem firmasının ortak olmaması, diğer taraftan ihaleye giren Fransız Pechiney firmasının ortaklık ve finansman kredisi getirmeyi taahhüt eden teklifi Hükümet tarafından benimsenir. Etibank'ın %60, Fransız Pechiney-Compadec grubunun %40 sermaye ile ortaklığı ile Elektrometalurji Sanayi A.Ş. adlı bir şirketin kurulması kararlaştırılır. Fransız ortak sermaye yükümlülüğünün %20 sini ithal yoluyla gelecek malzeme ile yerine getirecektir. Ancak Fransız firması daha sonra işletme sermayesi getirme yükümlülüğüne uymamış şirketteki sermayesi %20 ile sınırlı kalmıştır.

Şirketin kurulmasını müteakip Fransız şirketin imtiyaz sağlamaya dönük Etibank'ı bloke edici ayak sürmeleri sonucunda fabrika ancak 1962 yılında tamamlanır. İlk önce silikoferrokrom ve karpit, ardından 1963 yılında ferrokrom üretimine başlanır.

Fransız firmasının ayak diremeleri sonucunda çok ciddi tavizleri Etibank'tan koparmayı başarmıştır. Bu çerçevede ortak şirketin üretimi ferrokrom ihracatı %20'lik pay sahibi Fransız ortak Pechiney tarafından yapılacak, Fabrika Fransız çalışanlarının nezareti altında faaliyet gösterecek, Fabrikanın kullanacağı Üçköprü İşletmesi üretimi kromitler şirkete kredili verilecek ve bedeli ihracat gelirlerinden karşılanacaktır.

Türk kromlarının çağdaş yöntemlerle soğun öyküsü başlamıştır. Pechiney artık, Türkiye sınırları içinde %80 Türk sermayeli şirket tarafından, Türk kromitleriyle üretilen ferrokromun ihracat tekelidir.

İhracat yurt dışındaki şirketlere düşük fiyatlarla yapılmakta şirket bir türlü kar edememektedir. Etibank Üçköprü işletmesinden alınan kroniklere ait borç ödenmemek üzere birikir. Yine Etibank'a bağlı olan Kepez elektrik işletmesinden kullanılan enerji bedellerini de aynı akıbet beklemektedir.

Ayrıca Pechiney'in ihracat bedelleri üzerinden kestiği yüksek komisyonları da sömürünün kaymak kısmını oluşturmaktadır.

Bu tarihlerde ferrokrom yurt dışı piyasalarda 500 Dolar/ton olmasına rağmen Pechiney ihracatı 200-240 Dolar/ton fiyatlarla yapmakta ve ihracat bedellerinden yüksek oranda komisyon kesmektedir. İhracat bedelleri de Arbitraj yapılarak döviz üzerindeki kar da yurtdışında Pechiney tarafından buharlaştırılmaktadır. Bu arbitraj işi üzerinden ayrıca komisyonda alınmaktadır. Hani derler ya taşı sıkırsa suyu çıkar diye, Pechiney'de kromu sıkıp suyunu çıkartmış tridine de eklemek banmıştır.

Fransız ortaklı Antalya Elektrometalürji Sanayi İşletmesi tam bir fiyasko ile sonuçlanmıştır. Antalya Elektrometalürji Sanayi A.Ş. nin yabancı ortağı Pechiney Etibank tarafından şirketin borç ve zararları toplamının şirketin özvarlığını aşım derecede aştığı ve iflasının isteneceği tehdidi ve çok zorlu mücadelelerden sonra 1969 yılında Pechiney hisseleri Etibank tarafından satın alınmış, çok kısa bir süre içinde şirket borçlarını ödemek suretiyle kara geçmiştir.

Ancak Antalya Elektrometalürji işletmesinin kaderi değişmez , bu seferde Amerika'da mukim " The Bal Company " devreye girmiştir. Anılan şirketin sahibi aynı zamanda, yine Amerika'da mukim " Mili International Inc. " firmasının Araştırma Kısmı Genel Müdür Muavini Kenan Bal adlı şahıstır. 1970 li yılların başında satış ajanı olmaksızın birkaç ihracat bağlantısı yapmış ve bu hizmetleri karşılığı kendisine ihracat tutarının yüzde yarım'ı komisyon olarak ödenmiş bilahare bu komisyon %1'e çıkarılarak aracı olmadığı tüm satışları da kapsar hale getirilmiştir. Bu durum 1990'lı yılların başlarına kadar devam eder.

KUVAİ MİLLİ'NİN ÇELİK KARTELİNE ATTIĞI TOKAT ALMAN BÜYÜKELÇİ'NİN YÜZÜNÜ KIZARTIR

Etibank Elazığ ili civarında bulunan ve Şark Kromları olarak adlandırılan

geniş kromit yataklarını da bir sanayi ürününe çevirme yolundaki gayretleri çerçevesinde **Alman Krupp** firmasından teklif ister. Bu girişimin ardından başlayan gelişmelerde hayli ilginçtir. Burhan Ulutan Etibank 1935-1985 adlı kitabında bu gelişmeyi şöyle nakletmektedir;

" Elazığ Ferrokrom Tesisi teşebbüsü ele alındığı vakit, alıslageldiği üzere, evvela Krupp'tan teklif istenir. Fakat kısa kısa bir müddet sonra Batı Almanya'nın Ankara Büyükelçisi M. Tanyeloğlu'nun ziyaretine gelerek,

- Siz Elazığ'da bir ferrokrom fabrikası kurmak üzere Krupp'dan teklif istemişsiniz. Bu teşebbüsünüz doğru değildir. Siz ferrokrom üretmeye başlarsanız, bize krom cevheri ihraç etmez olursunuz. Hem de rekabete başlarsınız. Bunlar ise dostluğumuza gölge düşürür der.

M. Tanyeloğlu da;

- Bir pastayı yalnız bir kişi yer ötekiler yutkunarak seyrederse, bunda devamlılık ve dostluk olmaz. Dünya ferrokrom ve çelik tüketimi yıldan yıla %5 artıyor. Bu artıştan bizim de pay almamız lazım. Hiç üzülmeyin sizin krom cevheri ihtiyacımızı da karşılamaya devam ederiz. Kromit yataklarımız fazlasıyla yeterlidir. Karşılıklı menfaatlere dayanan bir dostluk daha uzun ömürlü olur.

Cevabını verir. Bu söz üzerine Büyükelçi kâpkarmızı olur ve bir şey demeden ayrılır."

Krupp, tabiyeti Batı Almanya hükümeti politikalarından bağımsız hareket edemez. Nitekim, Etibank'a teklifte vermeyecektir. Almanya'nın baskılarına rağmen **Japonya'dan temin edilen kredi ve teknoloji** ile Elazığ Ferrokrom Tesisi kurulur. Türk-Japon işbirliği çerçevesinde Mitsubishi Corporation tarafından projelendirilen "Elazığ Ferrokrom İşletmesi", toplam ferrokrom üretim kapasitesi 50.000 Ton/Yıl olan iki ark fırınlı A-Tesisi ile 1977 yılı Nisan ayında üretime başlamıştır. Bilahare Outokumpu/Elkem ortak projesi ile kurulan ve işletmenin kapasitesini 150.000

Ton/Yıl'a çıkartan, yine iki fırından oluşan B-Tesisi(Tevsii Tesisleri) 1.Fırını ise 1989 yılı Şubat ayında devreye alınır.

FRANSIZ PECHINEY-COMPADET GRUP NE OLMUŞTUDA NORVEÇ ELKEM FİRMASINA TERCİH EDİLMİŞTİ, KRUPP'TAN İSTENEN TEKLİF ÜZERİNE ALMAN BÜYÜKELÇİSİ NEDEN TÜRKİYE'NİN FERROKROM TESİSİ KURMASINA KARŞI ÇIKMIŞTI ?

Antalya'da ferrokrom üretecek Elektrometalürji tesislerine ilişkin ihale sonuçlanmış ve sözleşme imzalama aşamasında, hükümet ne olmuştu da ihaleye müdahale ederek Fransız Pechiney-Compadet Grup'u, Norveç Elkem firmasına tercih etmiştir? Elazığ'da ferrokrom tesisi kurmak için Etibank'ın Krupp'tan istediği teklif üzerine, neden Alman Büyükelçisi Türkiye'nin ferrokrom tesisi kurmasına karşı çıkmış ve Türkiye'nin ferrokrom tesisi kurmasının doğru olmadığını Etibank Genel Müdürü Tanyeloğluna söylemişti? Bu soruların cevaplarından birisinin Dor, Thornburg ve Barker raporları olduğunu gördük. Bir diğer cevapta, İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan ve daha sonra Avrupa Ekonomik Topluluğunun temelini teşkil eden Avrupa Kömür Çelik Topluluğunun kuruluş anlaşmasında yer alıyor. Çünkü, Avrupa Kömür Çelik Topluluğu Norveç'in üyesi olmadığı bir **kartel**, krom ve ferrokrom da demir- çelik sanayinin önemli bir girdisidir.

DEVLETLERÜSTÜ BİR TOPLULUK (KARTEL) AVRUPA KÖMÜR VE ÇELİK TOPLULUĞU (AKÇT)

Nazi Almanya'sının hemen ardından AKÇT'nin kurulması yönünde ilk girişim, 9 Mart 1950 tarihli Schuman Planı'dır. Jean Monnet'in önerisi üzerine Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman tarafından hazırlanan Schuman Planı, **Fransa ile Almanya'nın demir-çelik kaynaklarının devletlerüstü bir**